

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวและให้คำปรึกษาของประชาชนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอเมืองลำปาง โดยผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูล จากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชน อายุตั้งแต่ 13 ปี เป็นต้นไป ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอเมืองลำปาง จำนวน 217 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลปัญหาทั่วไปในตำบลนิคมพัฒนา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการบริการแนะแนวและการให้คำปรึกษา

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาความต้องการบริการแนะแนวและให้คำปรึกษาของประชาชนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอเมืองลำปาง ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 62.22 และเป็นชาย 82 คน คิดเป็นร้อยละ 37.78

ในด้านอายุนั้น พบว่าส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.72 รองลงมา อายุอยู่ในช่วง 20-29 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 25.35 อายุ 40 – 49 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 20.28 และช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุดเพียง 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.23 อายุ 50 – 59 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 14.75อายุน้อยกว่า 20 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.67 และช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุดเพียง 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.23

ด้านสถานภาพ ส่วนใหญ่สมรสแล้ว จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 67.75 รองลงมา เป็นโสด จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 เป็นหม้าย 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.84 หย่าร้าง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.38 และแยกกันอยู่ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.46

ด้านการศึกษ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 28.10 รองลงมาคื น ปวส. จำนวน 54 คิดเป็นร้อยละ 24.89 มัธยมศึกษาตอนปลาย 46 คน คิดเป็นร้อยละ 21.20 ปวช. จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 11.52 มัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 10.60 และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีน้อยที่สุดเพียง 8 คนคิดเป็นร้อยละ 3.69

ด้านอาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 39.63 รองลงมาได้แก่อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 21.20 อาชีพค้าขาย 32 คน คิดเป็นร้อยละ 14.75 ว่างาน จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 12.44 พนักงานบริษัท จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 11.06 นักการเมืองท้องถิ่น 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.92 และไม่มีประกอบอาชีพอื่น ๆ

2. ข้อมูลปัญหาทั่วไป

ปัญหาที่ประชาชนประสบในพื้นที่เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข โดยปัญหาด้านเศรษฐกิจ มีจำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 58.06 รองลงมาได้แกปัญหาด้านสังคม จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 21.20 ด้านการศึกษา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 13.83 ด้านการสาธารณสุข จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.91และไม่มีปัญหาด้านการคมนาคม หรือปัญหาอื่น ๆ

สาเหตุของปัญหาส่วนใหญ่เห็นว่ามีสาเหตุจากนโยบายของรัฐบาล จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 64.52 รองลงมาเห็นว่า อบต.ไม่ให้ความสำคัญในการแก้ปัญหา จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 18.90 และเห็นว่าประชาชนขาดความร่วมมือ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 16.58

การให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหาของ อบต. ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า อบต. ให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหาให้กับประชาชนอยู่ในพื้นที่ระดับปานกลาง จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 62.21 ให้ความสำคัญน้อยคิดเป็นร้อยละ 26.27 และคิดว่าไม่ให้ความสำคัญเลย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.69

ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่การทำงานของ อบต. ส่วนใหญ่ จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 64.52 เข้าใจในบทบาทการทำหน้าที่ของอบต.ในระดับปานกลาง จำนวน 33 คน เข้าใจในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 15.21 เข้าใจมาก จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 12.90 เข้าใจมากที่สุด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5.53 และไม่เข้าใจเลย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.84

ความพึงพอใจต่อการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนของ อบต. พึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 75.12 พึงพอใจอยู่ในระดับมาก จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 11.52 ไม่พึงพอใจ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.84 และพอใจมาก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.38

ด้านผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในการช่วยเหลือ / แก้ไขปัญหาในพื้นที่ให้กับประชาชนพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า อบต.มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือ / แก้ไขปัญหาในตำบลได้ดีที่สุด จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 56.22 รองลงมาได้แก่ผู้ใหญ่บ้าน – กำนัน จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 36.87 นายอำเภอ ร้อยละ 4.16 และผู้ว่าราชการจังหวัด ร้อยละ 2.30 ตามลำดับ

สาเหตุที่ อบต.ให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาน้อยไปนั้น ประชาชนส่วนใหญ่จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 57.60 เห็นว่าเพราะประชาชนไม่ร้องขอ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 26.27 เห็นว่า อบต.แสวงหาผลประโยชน์มากเกินไป จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 13.36 เห็นว่า อบต.ขาดจิตสำนึกและไม่สนใจ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.77 เห็นว่าเพราะ อบต. มีภารกิจมาก ความพึงพอใจต่อการให้บริการ / ติดต่อประสานงานของ อบต. ประชาชนพอใจอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 74.65 รองลงมามีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 11.98 และ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.84 มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการบริการแนะแนวและให้คำปรึกษา

ประชาชนเห็นว่าการจัดบริการแนะแนวและให้คำปรึกษา เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในระดับปานกลาง จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 68.20 และ จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 22.12 เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อประชาชนมาก จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 7.38 เห็นว่ามีความสำคัญน้อย การจัดให้มีตำแหน่งเจ้าหน้าที่เพื่อให้บริการแนะแนวและให้คำปรึกษาแก่ประชาชนประจำ อบต. นั้น ประชาชน จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 40.55 เห็นว่า จำเป็นมาก จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 32.72 เห็นว่าจำเป็นปานกลาง จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 21.20 เห็นว่าจำเป็นมากที่สุด และจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5.53 เห็นว่าจำเป็นน้อย

ด้านความต้องการบริการแนะแนวและให้คำปรึกษา ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการรับบริการด้านอาชีพ จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 58.60 ด้านส่วนตัวและสังคม จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 35.49 ด้านการศึกษา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 6.45

ในส่วนของการใช้บริการแนะแนวและให้คำปรึกษาที่ผ่านมา ประชาชน จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 53.46 เคยใช้บริการแนะแนวและให้คำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ รองลงมาได้แก่ญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 30.42 และ จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.30 ไม่เคยปรึกษาใครเลย

คุณสมบัติที่แนะแนวและให้คำปรึกษาที่ประชาชนต้องการนั้น จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 36.40 เห็นว่า นักแนะแนวและให้คำปรึกษาควรเป็นผู้มีความรอบรู้แก้ปัญหาได้เก่ง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 25.35 เห็นว่าต้องเป็นผู้ประสานงานที่ดี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ

18.43 เห็นว่าควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 9.22 เห็นว่าควรมีจิตใจดีและ
ชอบช่วยเหลือ และจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.91 เห็นว่าควรมีความรู้เรื่องจิตวิทยา

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ประชาชน จำนวน 95 คน ไม่มีความเห็นและข้อเสนอแนะ ส่วนความคิดเห็นที่ให้ นั้น
เรียงลำดับจากจำนวนมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือ เห็นว่า อบต. แสวงหาผลประโยชน์มากเกินไป
ควรจัดให้มีการศึกษาทางโทรศัพท์ ควรจัดบริการให้ประชาชนถึงบ้าน อบต. ไม่ควรเน้นการ
ก่อสร้างมาก ให้อบต.ช่วยเหลือชาวบ้านโดยไม่ลำเอียง อยากให้ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้ อบต.
เปิดเผยข้อมูลให้ชาวบ้านรู้ และ อบต. ไม่ค่อยจริงจังแก้ไขปัญหา

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัญหาทั่วไปในตำบลนิคมพัฒนา

จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่าประชาชนในพื้นที่ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอเมือง
ลำปาง ส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลัก
ของประชาชน ซึ่งผลกระทบจากการทำการเกษตรของประชาชนนั้นมักจะขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น
ราคาน้ำมันแพง น้ำมันราคาสูง ผลผลิตราคาตกต่ำ หรือติดฟ้าอากาศ ไม่เอื้ออำนวยต่อการปลูกพืชผัก
ในส่วนของการนโยบายของรัฐบาลก็ถือว่าสำคัญมาก ภาครัฐจะต้องส่งเสริมการผลิตของเกษตรกร
การประกันราคาพืชผลทางการเกษตร หรือการส่งเสริมการผลิตของรัฐบาลจะต้องชัดเจนและทำให้
ประชาชนมั่นใจในการผลิตสินค้าว่าผลิตออกมาแล้วต้องมีตลาดรองรับ ต้องทำให้ผู้ผลิตไม่ขาดทุน

องค์การบริหารส่วนตำบลถือว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เล็กที่สุด แต่มี
ความสำคัญมากที่สุดในระดับตำบลเช่นกัน ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่นั้น อบต. จึงต้องเข้ามา
ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเอาใจใส่อย่างจริงจัง ต้องเป็นที่พึ่งช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ชาวบ้านได้
ในส่วน of ประชาชนในพื้นที่ก็ต้องคอยติดตามการทำงานของ อบต. ต้องเอาใจใส่

และคอยติดตามตรวจสอบการทำงานของ อบต. ด้วย และจะต้องเรียนรู้บทบาทของ อบต. และ
บทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นประชาชนเจ้าของงบประมาณ จะต้องคอยชี้แนะ บอกกล่าวเพื่อ
ให้ชุมชนและท้องถิ่นของตนได้พัฒนาไปในทางที่ถูกที่ควรตามความต้องการของส่วนรวมทุกคน

ปัญหาด้านสังคมนั้น แม้จะเป็นปัญหารองแต่ก็ถือว่ามีความสำคัญเช่นกัน เนื่องจาก
ว่าปัญหาด้านเศรษฐกิจเป็นปัญหาเกี่ยวกับปากท้องซึ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกคน แต่มันทาสังคม
นั้นหากว่าเกิดขึ้นแล้วจะแก้ไขหรือเยียวยาได้ยากกว่าปัญหาด้านเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้นชุมชนและ

ท้องถิ่นจึงต้องร่วมมือร่วมใจกันในการเฝ้าระวังป้องกันปัญหา อย่ารอให้ปัญหาเกิดมาเสียก่อนซึ่งจะสายเกินไปในการแก้ไข

ปัญหาด้านการศึกษานั้น ถือว่าไม่กระทบกับประชาชนโดยตรงเพราะในระดับพื้นที่ทุกแห่งมักจะมีสถานศึกษาดังอยู่ แทบทุกตำบล / หมู่บ้าน แต่ปัญหามักจะกระทบโดยตรงกับเด็กและเยาวชนเสียเป็นส่วนใหญ่ ในการจัดการศึกษาระบบใหม่มุ่งให้เด็กเป็นศูนย์กลาง ครูจึงต้องเข้าใจเด็กมากยิ่งขึ้น ชุมชนก็หนีไม่พ้นที่จะต้องเข้ามาดูแลการศึกษา และพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนด้วยเพื่อเขาจะได้เป็นทรัพยากรที่มีค่าในอนาคต

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการบริการแนะแนวและให้คำปรึกษา

ประชาชนในพื้นที่ต้องการการบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอเมืองลำปาง ส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดบริการแนะแนวและให้คำปรึกษา เป็นประโยชน์ต่อประชาชน ซึ่งโน้มเอียงไปทางมากและมากที่สุด และอาจมีแนวโน้มต้องการมากขึ้นหากมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้เข้าใจรูปแบบของงานแนะแนวและให้คำปรึกษามากยิ่งขึ้น ซึ่งที่ผ่านมาประชาชนอาจรู้จักงานแนะแนวว่าเป็นเพียงกิจกรรมหนึ่งในโรงเรียนเท่านั้น การสนับสนุนของ อบต. ในการกำหนดกรอบตำแหน่งนักแนะแนวและให้คำปรึกษาไว้ประจำการในสำนักงานของ อบต. นั้น ถือว่ามีโอกาสเป็นไปได้ เพราะนักแนะแนวและให้คำปรึกษาจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไข / ผ่อนคลายปัญหาให้กับประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี การปรับตำแหน่งให้เจ้าหน้าที่ ที่มีอยู่เดิมใน อบต. ให้ได้มีบทบาทเป็นนักแนะแนวและให้คำปรึกษา ก็เป็นวิธีแก้ไขปัญหาเรื่องขาดแคลนงบประมาณในการจ้างบุคลากรได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งหาก อบต. ได้วางรากฐานตำแหน่งงานดังกล่าวไว้ก็จะเป็นผู้ทางในการขยายงานหรือขยายกรอบอัตรากำลังบุคลากรด้านนี้ในอนาคตอันใกล้

ในส่วนของการบริการนั้น ประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการรับบริการด้านอาชีพซึ่งถือว่าเป็นเรื่องความต้องการปกติ ในด้านส่วนตัวและสังคม ปริมาณความต้องการอยู่ในระดับสูง ซึ่งอาจมีแนวโน้มมากขึ้นตามสภาวะแห่งสังคมยุคปัจจุบันที่ประสบปัญหาหลาย ๆ ด้าน

ประชาชนส่วนใหญ่ เคยใช้บริการแนะแนวและให้คำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งอาจเป็นการขอรับการแนะนำที่อาจจะไม่ใช่เป็นงานแนะแนวเต็มรูปแบบ การปรึกษาระหว่างญาติพี่น้องที่มีไม่มากนักซึ่งอาจบ่งชี้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างญาติในสังคมปัจจุบันมีน้อยลง หรือปัญหาอาจแก้ไขได้ยากขึ้นกว่าอดีตที่ผ่านมา

คุณสมบัตินักแนะแนวนั้น ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีความรู้แก้ปัญหาได้เก่ง ซึ่งถือว่าเป็นคุณสมบัติที่ไม่ได้มีอยู่ทั่วไป แต่คงต้องให้การแสวงหาเพื่อให้รอบรู้เนื่องจากการแก้ปัญหาต่าง ๆ นั้นย่อมมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น นักแนะแนวที่ดีจะต้องรู้จักฝึกฝนเรียนรู้

ในสิ่งต่างให้ได้มาก และต้องเป็นนักประสานงานที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์เป็นเลิศ จึงจะได้เป็นที่พึ่งที่ดีที่สุดของประชาชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

การศึกษาเรื่อง ปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวและให้คำปรึกษาของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมพัฒนา อำเภอเมืองลำปาง ครั้งนี้ นับว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาเป็นอย่างมาก ผู้ที่เกี่ยวข้องอาจนำข้อมูลไปปรับใช้เพื่อพัฒนางานให้สมบูรณ์ได้ในอนาคต ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการงานแนะแนวและให้คำปรึกษาซึ่งอาจเป็นประโยชน์สำหรับผู้เกี่ยวข้องได้บ้าง ดังนี้

1. การจัดการอบรมอัตรากำลัง นักแนะแนวและให้คำปรึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง อบจ. อบต. และเทศบาล เป็นสิ่งสำคัญที่มีความเป็นไปได้สูง เนื่องจากตำแหน่งนี้ สามารถเป็นที่พึ่งยามทุกข์ยากให้กับประชาชน จึงเป็นหน้าที่ของนักวิชาชีพแนะแนวทั้งหลายจะต้องช่วยกันผลักดันและทดลองนำร่องในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบางพื้นที่ก่อน แล้วจึงนำไปใช้เป็นต้นแบบในการศึกษารูปแบบการทำงานในพื้นที่อื่น
2. อบต. ส่วนใหญ่กำลังขยายบทบาทภารกิจ และกรอบอัตรากำลัง หากสามารถปรับตำแหน่งเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ให้ได้ทำบทบาทนักแนะแนวและให้คำปรึกษาไปก่อนก็จะเป็นประโยชน์สำหรับคนรุ่นหลัง
3. ปัจจุบันปัญหาต่าง ๆ ในสังคมมีมาก และอยากที่จะแก้ไขได้ง่ายดาย การรวมกลุ่มของนักวิชาชีพนักแนะแนว เพื่อสร้างพลังบริการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาเดือดร้อน อาจมีส่วนซึ่งจะช่วยให้งานแนะแนวน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และเป็นภาคีเครือข่ายที่มีศักยภาพในสังคมไทย

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ควรเก็บในช่วงค่ำด้วย เพราะช่วงกลางวันส่วนใหญ่ผู้ชายจะไปทำงานนอกบ้าน
2. ควรมีการจัดเก็บข้อมูลในส่วน of เจ้าหน้าที่ใน อบต. ด้วย
3. แบบสอบถามจะต้องมีการสำรวจข้อมูลให้ครอบคลุมมากกว่านี้
4. อาจมีการศึกษาในพื้นที่อื่นด้วยเพื่อเปรียบเทียบข้อแตกต่าง